

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א
לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 140

בהר בחוקותי תש"ע

"וכי תשיג יד גר" (כה מז)

כתב בספר "דעת זקנים מבעלי התוספות": "וכי תשיג יד גר" - גר זה מלכות מדי. "תושב" - זו מלכות יון. "או לעקר משפחת גר" - זו מלכות אדום שתעקר. "אחרי נמכר גאולה תהיה לו" - שנא' כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה. "אחד מאחיו יגאלנו" - צ"ל דהיינו הקב"ה שהוא "אחד" ו"אחיו" שנא' למען אחי ורעי. "או דודו" - זה הקב"ה שנא' זה דודי וזה רעי. "או בן דודו" - זה מלך המשיח. שנאמר בו אמר אלי בני אתה. "או השיגה ידו" - ע"י מצות וזכויות שבידו ונגאל. "וחשב עם קונהו" - זה עשיו שקנהו בעוה"ז. "כימי שכיר יהיה עמו" - שישלב לו שכירותו. כד"א מלכי תרשיש ואיים מנחה ישיבו וגו'. "לא ירדנו בפרך" - שמוזהרין אוה"ע שלא להשתעבד בישראל יותר מדאי. "ואם לא יגאל באלה" - המשפטים אשר תשים לפניכם, שלא קיימו המצוה, מ"מ לא אניחם בגלות אלא "ויצא בשנת היובל" - כלומר ביום שימושך הקב"ה ביובל ויתקע בשופר. כדכתיב והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים וגו'. "הוא ובניו עמו" - הקב"ה ובני ישראל עמו שנאמר ושב וקבצך. ישוב לא נאמר אלא ושב. "כי לי בני ישראל עבדים" - ולא עבדי עשו. "אני ה' אלוקיכם" - וכתיב עוד לא תעשו לכם אלילים. ומה שייך זה לכאן אלא אומר אני שבא ליתן טעם על מה אנו נגאלין בלא קיום המצות, שהרי מ"מ קיימו דבור "לא יהיה לך אלהים אחרים".

"אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם" (כו ג)

ידידי, הרב רונן הלברטל מארה"ב, שלח דבר יפה בשם האדמו"ר ממעליץ. יהודי צריך שלשה דברים: אמונה, מצוות, תורה. ר"ת: אמת.

והנה, "אם" - ראשי תיבות אמונה מצוות, אבל בלי תורה זה לא טוב. ולכן אמרה התורה "אם" - בחוקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה. "ואת" - ר"ת - אמונה תורה, זה לא מספיק, אלא "מצוותי תשמרו". "ועשיתם אתם" - אתם ר"ת אמונה, תורה, מצוות.

"וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו" (כה יד)

בתחילה כתבה התורה "עמית" ולעומת זאת בסוף, הוא נהיה "אח". אל תונו איש את אחיו?

אומר הרב מרדכי הכהן בספרו "על התורה": אם בני אדם נושאים ונותנים ביניהם באמונה, בצדק וביושר, גורמים לאהבה גדולה וכנה שתשרור ביניהם עד שנעשים כאחים זה לזה.

"ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלוקיך" (כה יז)

בספר "על התורה" כותב: מיהו חסיד? מי שעושה לפני משורת הדין. אמר ר' שמחה בונם מפשיסחא: יוצא לנו, שכשמקיים האדם "ולא תונו איש את עמיתו", הרי זהו הדין. אבל לפני משורת הדין שאדם לא יונה גם את עצמו. ובפרט, שלא ירמה את עצמו לחשוב שהוא ירא שמים, ולכן נאמר "ולא תונו וגו' ויראת מאלוקיך" כי חסיד שוטה מרמה את עצמו שהוא מלא וגדוש יראת שמים, ושוב אינו דורש מעצמו שום דבר אבל מאחרים דורש הכל. ועל ידי זה בא לידי מחלוקת. ואין לך סימן מובהק ליראת שמים כאהבת השלום.

"וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך" (כה לה)

מדייק החתם סופר בספרו "תורת משה", מדוע נאמר "עמך". ומתוך, על פי מה שכתוב במדרש רבה בפרשתנו, שבדרך כלל עשיר מתבייש לקרב את קרוביו העניים, אבל הקב"ה מקרב את העניים, שנאמר (תהילים קט לא) "כי יעמוד לימין אביון".

והנה, אמרו חז"ל (ילקוט שמעוני תתעג), "ולדבקה בו" - הדבק בדרכיו. מה הוא רחום אף אתה רחום וכו'.

ולפי זה, צריך גם העשיר לקרב את קרוביו העניים, כמו שעושה הקב"ה. וזו כוונת הפסוק "כי ימוך אחיך ומטה ידו עמך", דהיינו גם כאשר אחיך ייעני, עדיין קרב אותו אליך ויהיה עמך.

מהייסורים של עם ישראל. גם אם הם רשעים, כי עדיין נקראים בניס למקום.

"וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור" (כו מב)

בספר **"אלף המגן"** מביא על זה משל נפלא: אחד השכיר לחבירו את ביתו לדור בו, וכשלא שילם שכר הדירה החל לחפש חסרונות עליה, ואמר כי היא קרה מאוד וגם היסק התנור לא יועיל לה. ובימי החורף כותלי הבית רטובים ומזיק לבריאות. הלכו לדין תורה אצל הרב. ויאמר הרב כי צריך להביא עדים. ויקרא לשלשת השכנים שישבו בבית הזה קודם, וישאל את אברהם החנוני מדוע עזבת את הבית, האם בשביל שיש בו מגרעות יצאת ממנה? ויאמר השכן כי היה לו פה דירה טובה מאוד, ורק שהשי"ת עזרו לקנות לו בית לעצמו, וישב וישאל את יצחק, מדוע עזב את הבית, ויאמר כי הדירה ההיא יפה ומשובחת רק שנתרבו בני ביתו ויבקש לו דירה גדולה מזו. וגם יעקב אמר כי היא דירה בלי שום מגרעות ורק לעת זקנתו נכנס אצל בניו. ויאמר הרב להשוכר עתה מהר ושלם את המגיע ממך הלא תראה כי דבריך אין להם שחר, וכן עשה הקב"ה, אם ישראל עזבו התורה באמרם שאי אפשר לקיימה קרא לשלשת השכנים שקדמום וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם יבואו ויעידו כי הם שמרו דרך ד', כי הם קיימו מצוותי חוקותי ותורותי:

"כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קדש לה" (כו לב)

ברש"י: שהעשירי מכה בשבט צבוע להיות ניכר שהוא מעשר.

וצריך להבין, מדוע ציוותה התורה להכות דוקא את זה שקדוש לה, אדרבה שירביץ ויכה ויצבע את כל התשעה הקודמים, שאינם קדושים.

ומתוך בספר **"בית מאיר"** בשם הגאון מאוסטרובצא זצ"ל שבאה התורה להורות לנו בזה שכך היא המידה. מי שהוא קדוש לה, מכים אותו וסובל ייסורים וצרות ועל ידי זה מתגדל ומתקדש ביותר.

"והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג את זרע ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם" (כו ה)

הרב מרדכי דרוקר זצ"ל בספרו "תכלת מרדכי" מדויק:

פעולות השדה הם קציר ואח"כ דישה. ובענבים - בציר ואח"כ דריכה. והנה, בקציר אמרה התורה "והשיג לכם דיש את בציר". לעומת זאת **"הבציר ישיג את זרע" ולא הדריכה.**

אומר הרב דרוקר, שה' מברך את עם ישראל, שיהיה לכם קל ולא תצטרכו לקצור הרבה. הברכה תהיה רק בדישה, בגורן. אבל לענין הענבים **"בציר ישיג את זרע"** - כלומר, בבציר של הענבים תצטרכו לעבוד הרבה כדי שלא ישתו הרבה יין, כי היין גורם גלות. ולכן אמרה התורה "ואכלתם לחמכם לשבע", ולא תשתו ותשתכרו, ועל ידי זה "וישבתם לבטח בארצכם".

"ורדפו מכם חמשה מאה" (כו ח)

בספר **"בית מאיר"** מביא בשם הגאון מאוסטרובצא, מדוע אמרה התורה דווקא חמשה מול מאה, ומבאר על פי הגמרא במסכת חולין צב עמ' א', שאומרת, כי הגויים קבלו שלושים מצוות בני נח.

לפי זה, כשבאים מאה גויים למלחמה, יש להם שלושת אלפים מצוות. אך יהודי הצטווה ב 613 מצוות, ועוד 7 מצוות דרבנן. סה"כ 620 מצוות, וכשבאים חמשה יהודים יש להם שלושת אלפים ומאה מצוות, ואם כן חמשה יהודים יש להם מאה מצוות יותר מאשר לגויים. לכן נקטה התורה דווקא "ורדפו מכם חמשה מאה".

"וייסרת אתכם אף אני שבע על חטאתיכם" (כו כח)

שואל החתם סופר בספרו **"תורת משה"**: לכאורה, המילה "אני" מיותרת. ומתוך לפי המשנה מסכת סנהדרין דף מו עמ' א' אמר רבי מאיר בזמן שאדם שרוי בצער שכינה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי. ומה על דמן של רשעים כך, וכיו. רואים מפה, שהקב"ה מצטער גם בצרת רשעים. וזה רומז הפסוק "וייסרת אתכם אף אני", כי גם הקב"ה כביכול יש לו ייסורים

